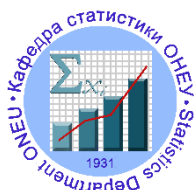

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 7

**Одеса
2021**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 7. – Одеса, ОНЕУ. – 2021. – 161 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотосенкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Багірова К. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Біла Д. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Галан А. Я. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Гузінська А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Єзерська А. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Запиченко В. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Іванченко Т. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Криса К. М. – студентка факультету фінансів та банківської справи Одеського національного економічного університету,

Лукашєва А. Є. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Лупу А. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Мельник С. А. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Осадчук Я. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Табунщик О. Г. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Ткач Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Хомколова В. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Шпілінова Є. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету.
Яценко А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Єзерська А.О., Самоєнкова О.В. Статистичне дослідження рівня екологічної безпеки атмосферного повітря України	6
Галан А.Я., Милашко О.Г. Статистичний аналіз туристопоту в Україну	13
Білоус О.Ю., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України	20
Чайковська О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз впливу факторів на рівень розвитку малого підприємництва в Україні	26
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні та деяких країнах світу	33
Осадчук Я.В., Самоєнкова О.В. Міжнародні порівняння рівня освіти населення	40
Іванченко Т.А., Вітківська К.В. Особливості сучасного рівня життя по окремих регіонах України	49
Табунщик О.Г., Погорєлова Т.В. Аналіз розвитку та стану страхового ринку в Україні	56
Мельник С.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз витрат на охорону навколишнього середовища в Україні	63
Криса К.М., Погорєлова Т.В. Аналіз динаміки іпотечного кредитування в Україні	72
Іванченко Т.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз тарифних ставок в Україні	78
Яценко А.М., Вітківська К.В. Проблеми та демографічні прогнози для України	83
Шпілінова Є.А., Вітківська К.В. Сучасні тенденції дитячої смертності	88
Лукашєва А.Є., Вітківська К.В. Сучасні тенденції демографічної ситуації: регіональний аспект	94
Багірова К.Р., Вітківська К.В. Статистична оцінка життєвого рівня населення для окремих регіонів України	101
Іванченко Т.А., Готліб І.Г. Статистичний аналіз та прогнозування надходження інвестицій в економіці України	108

Лупу А.Р., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз проблем розвитку туристичної галузі в Україні та світі у 2021 році	120
Гузінська А.М., Ольвінська Ю.О. Сучасний аналіз тенденцій динаміки чисельності населення в Україні	125
Біла Д.В., Ольвінська Ю.О. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток економіки України: проблеми та шляхи їх вирішення	131
Ткач Ю.І., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки середньої тривалості життя в Україні	140
Запіченко В.В., Ольвінська Ю.О. Відкриття ринку землі: проблеми та перспективи	150
Хомколова В.А., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки мінімальної заробітної плати в Україні	155

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТУРИСТОПОТОКУ В УКРАЇНУ

Галан А. Я.¹, Милашко О. Г.²

1 – студентка, факультет міжнародної економіки,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Галан. А. Я., Милашко О. Г. Статистичний аналіз туристопотоку в Україні. Галузь туризму не тільки приносить значну частину доходу в бюджети туристично-розвинених держав, а й є надзвичайно перспективною для нашої країни і може стати одною з головних джерел надходжень до держбюджету. Досліджено інтенсивність розвитку туристопотоку морським, повітряним та сухопутним шляхом за 2018-2020 рр. Продемонстровано вплив пандемії на показники туристопотоку країни.

Ключові слова: статистика туризму, обсяг пасажирських перевезень, туристопотік, авіап перевезення, державна прикордонна служба.

Galan. A. Y., Mylashko O. H. Statistical analysis of the tourist flow to Ukraine. The tourism industry not only brings a significant part of income to the budgets of tourism-developed countries, but is also extremely promising for our country and can become one of the main sources of revenue to the state budget. The intensity of the development of tourist flow by sea, air and land for 2018-2020 has been studied. The impact of the pandemic on the indicators of tourist flow in the country has been demonstrated.

Keywords: tourism statistics, the volume of passenger traffic, tourist flow, air transportation, state border service.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Галан, А. Я. Статистичний аналіз туристопотоку в Україні [Текст] / А. Я. Галан, О. Г. Милашко // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 7. – Одеса, ОНЕУ. – 2021. – С. 13 – 19.

Коли досліджують ринок туризму, в першу чергу, аналізують економічні вигоди, які він надає. Так, туризм стимулює розвиток таких елементів інфраструктури, як готелі, ресторани, підприємства торгівлі тощо. Він зумовлює збільшення доходної частини бюджету за рахунок податків, які можуть бути прямими (плата за візу, митний збір), або непрямими (збільшення заробітної плати робітників спричинює збільшення сум прибуткового податку, що сплачується ними в бюджет).

Крім цього, туризм має широкі можливості для залучення іноземної валюти і різного роду інвестицій.

Не менш важливою економічною функцією туризму є диверсифікація економіки, бо утворюються галузі, які обслуговують індустрію туризму, забезпечується зростання доходів населення та підвищення рівня добробуту нації.

Також вплив туризму на економічний розвиток проявляється в підвищенні ділової активності та розширенні виробництва товарів і послуг у результаті збільшення платоспроможного попиту за рахунок іноземних та місцевих екскурсантів.

З економічної точки зору привабливість туризму як галузі, що надає послуги, полягає в більш швидкій окупності вкладених коштів та отриманні доходу у вільно конвертованій валюті.

У багатьох країнах туризм входить в першу трійку провідних галузей держави, він розвивається швидкими темпами і має важливе соціальне і економічне значення, оскільки збільшує місцеві доходи, створює нові робочі місця, сприяє розвитку галузей, пов'язаних із виробництвом туристичних послуг. Туризм сприяє розвитку соціальної та виробничої інфраструктури, активізує діяльність народних промислів, сприяє розвитку культури та забезпечує зростання рівня життя місцевого населення, збільшує валютні надходження.

Але позитивний вплив туризму на економіку держави відбувається лише в тому випадку, якщо він розвивається з усіх боків, тобто не перетворює економіку країни в економіку послуг.

Отже, в туристично орієнтованих країнах світу внесок туризму у валовий національний дохід складає 20-45%, а надходження від іноземного туризму є основним джерелом отримання валюти. Так і для України, з її багатими ресурсами, розвинутою рекреаційною сферою, сприятливим кліматом, туризм є надзвичайно перспективною галуззю і безсумнівно може стати одним з головних джерел надходжень до держбюджету.

Проте економічними процесами в сфері туризму треба керувати. Ефективному керуванню та прийняттю вірних управлінських рішень у сфері туризму сприяє статистика туризму.

Статистика туризму націлена на проведення статистичних обстежень туристських ринків різного рівня, починаючи з місцевого і закінчуючи глобальним, і розкриття різних характеристик туризму в їхньому взаємозв'язку як для аналізу власне туристської діяльності, так і для накопичення цифрової інформації для оцінювання впливу туризму на різні економічні процеси.

Статистика туризму служить для розробки пов'язаних з туризмом показників платіжного балансу і складання рахунків у системі національного рахівництва. Статистика туризму акумулює і надає дані, що дозволяють відповісти на багато важливих питань. Статистика туризму опікується питаннями кон'юнктури туристичного ринку, вона відповідає на питання кому віддають перевагу туристи, в яких видах туризму

відбувається зростання, наскільки ефективно використовуються туристські ресурси, які темпи зростання зайнятості в туристичній індустрії, який вплив сфери туризму на національну економіку та ін.

Важливою рисою статистики туризму є її системний підхід до вивчення сфери туризму. Він передбачає розробку системи показників, яка охоплює основні види туристської діяльності і різні аспекти процесів, що відбуваються в сфері туризму. Найбільш простими за змістом показниками, хоча і не позбавлених певних практичних складнощів вимірювання, є показники обсягу туристських потоків, тривалості перебування туриста в місці призначення, величини і структури туристських витрат, діяльності підприємств туристичної індустрії (наприклад, число готельних підприємств, номерний фонд готельних підприємств, одноразова місткість готельних підприємств, коефіцієнт використання готельного фонду, число туристських фірм і т. ін.). Статистика туризму має справу і з більш складними явищами і процесами в сфері туризму [1, с.12].

Отже, з'ясувавши для себе все вище сказане, продемонструємо динаміку за три останні роки кількості іноземців, що в'їхали в Україну (рис 1). На графіку можна побачити, що кількість іноземців, які в'їхали на територію країни в 2020 році, склала 3 382 097 осіб. Якщо порівнювати з 2019 роком, коли країну відвідали 13 709 562 осіб, можна констатувати, що стався спад у чотири рази, що не може не позначитися на державному бюджеті.

Рис. 1 Динаміка кількості іноземців, які відвідали Україну

За даними: Державної прикордонної служби

У табл. 1 відображено 20 країн, громадяни яких відвідали Україну за означені три роки. За даними таблиці видно, що, більшість іноземних відвідувачів прибула з Молдови – понад 930 тисяч осіб. Цей показник у чотири рази менше, ніж роком раніше. З Білорусії прибуло близько 464

тисяч, що в п'ять разів менше, ніж в 2019 році. З Росії до України приїхало понад 390 тисяч, їхня кількість за означений період впала в 5,4 рази. З Румунії прибуло 229 тисяч осіб, що в три рази менше ніж роком раніше. З Туреччини до України приїхало 149 тисяч, отже кількість відвідувачів зменшилася в два рази.

Таблиця 1

Динаміка прибуття в Україну

Країни	2018 р.	2019р.	2020р.
Молдова	4 439 326	4 278 329	933 243
Білорусь	2 678 515	2 339 507	463 548
Росія	1 546 732	1 432 665	390 337
Польща	1 102 830	1 115 784	272 180
Румунія	742 475	751 913	229 437
Угорщина	916 010	828 220	217 570
Туреччина	313 558	306 428	149 183
Німеччина	238 270	270 538	74 046
Ізраїль	318 307	296 695	57 698
США	184 503	188 229	42 833
Словаччина	314 047	269 410	37 159
Великобританія	116 182	129 529	34 518
Литва	95 427	118 156	29 704
Азербайджан	96 131	94 362	26 577
Італія	98 461	100 716	25 236
Філіппіни	23 508	12 563	24 721
Індія	42 530	42 240	23 236
Грузія	52 192	55 030	22 509
Болгарія	53 789	54 397	22 426
Сербія	39 297	37 664	20 862

За даними: Державної прикордонної служби

У табл. 2 продемонстровано динаміка прибуття і вибуття за окремими країнами. Зокрема, в 2020 році через пропуски на ділянках державного кордону в Україну сухопутним шляхом до України прибуло понад 2,5 мільйона чоловік, морським - щонайменше 122 тисяч осіб, повітряним - близько 703 тисяч. Найбільше за всі країни до нас прибуло з Молдови. Цей показник склав 846 тисяч осіб. Таким чином, крім прибуття з Молдови, можна простежити тенденцію до зменшення кількості осіб, що прибули.

Таблиця 2

Динаміка прибуття і вибуття за окремими країнами

Країни	Усього	В'їхали	Виїхали	В'їхали/Виїхали
Росія	829 529	386 255	443 274	-57 019
Білорусь	884 196	433 398	450 798	-17 400
Польща	695 458	345 108	350 350	-5 242
Словаччина	102 356	50 273	52 083	-1 810
Угорщина	515 618	247 607	268 011	-20 404
Румунія	513 774	247 053	266 721	-19 668
Молдова	1 659 103	846 765	812 338	34 427
Морський кордон	246 727	122 875	123 852	-977
Повітряний кордон	1 451 076	702 763	748 313	-45 550

За даними: Державної прикордонної служби України

Аби детальніше розглянути вплив карантину на економіку, розглянуто обсяг пасажирських перевезень в аеропортах України. Обсяг всіх перевезень в аеропортах України в 2020 році склав 8,66 мільйона пасажирів, що в 2,8 рази менше, ніж роком раніше. У зв'язку з карантинними обмеженнями і закритими кордонами істотно знизилися міжнародні перельоти. Міжнародна рада аеропортів підрахувала, що річний пасажиропотік в аеропортах світу за підсумками 2020 року зменшиться на 38,1% (3,6 млрд пасажирів), а на рівень 2019 року галузь вийде не раніше від кінця 2021 року. Таке різке зниження перельотів посприяло скороченню робочих місць. Пандемія COVID-19 посилила боротьбу за клієнтів і змусила авіаперевізників стати гнучкішими – вони дозволяють перебронювання на безкоштовній основі або пропонують ваучери та знижки.

На рис. 2 означено обсяг пасажирських перевезень в аеропортах України.

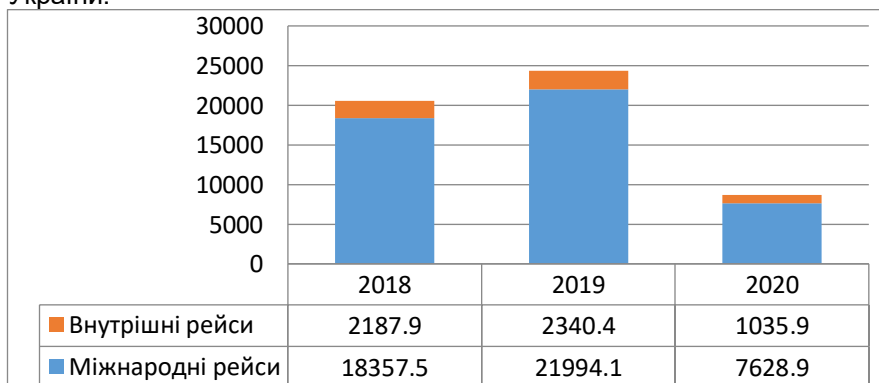

Рис. 2. Обсяг пасажирських перевезень в аеропортах України

За даними: Державної прикордонної служби України

У табл. 2 представлено динаміку міжнародних та внутрішніх рейсів.

Так, в 2020 році міжнародними перельотами скористалися лише 7,6 мільйона чоловік, з них 39% подорожували чартерними літаками. Обсяг перевезень регулярними рейсами в 2020 році скоротився в 3,5 рази. У той же час чартерні перевезення скоротилися менш ніж в два рази.

Таблиця 2

Динаміка міжнародних та внутрішніх рейсів

2018 рік		2019 рік		2020 рік	
Міжнародні рейси					
Регулярні рейси	Чартерні рейси	Регулярні рейси	Чартерні рейси	Регулярні рейси	Чартерні рейси
13 678,4	4698,8	16530,2	5463,9	4627,2	3001,7
Внутрішні рейси					
Регулярні рейси	Чартерні рейси	Регулярні рейси	Чартерні рейси	Регулярні рейси	Чартерні рейси
2152,4	35,5	2302,8	37,6	1016,6	19,1
Всього					
20545,4		24334,5		8664,8	

За даними: Державної прикордонної служби України

Останній пункт, що було розглянуто, це обсяг пасажирських перевезень АТ «Укрзалізниця» (табл. 3).

За даними АТ "Укрзалізниця", залізничним транспортом в цілому скористалися 16,7 мільйона осіб, що майже в три рази менше, ніж в 2019 році. Як повідомлялося, з початку 2020 року в світі через пандемію COVID-19 були введені жорсткі карантинні обмеження. Найбільше постраждала від закриття кордонів туристична галузь і, зокрема, пасажирські перевезення.

Таблиця 3

Динаміка пасажирських перевезень АТ «Укрзалізниця»

У міжнародному сполученні (тис. пасажирів)	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Росія	1533,2	1256,3	194,0
Польща	652,5	668,5	120,2
Угорщина	146,2	229,5	37,2
Білорусь	342,8	311,5	36,9
Молдова	70,6	90,8	9,3
Словаччина	8,8	9,3	6,1
Литва	1,5	11,8	3,3
Латвія	1,5	12,1	2,7
Австрія	8,2	9,5	1,8
Румунія	0,5	0,7	0,2

За даними: АТ "Укрзалізниця"

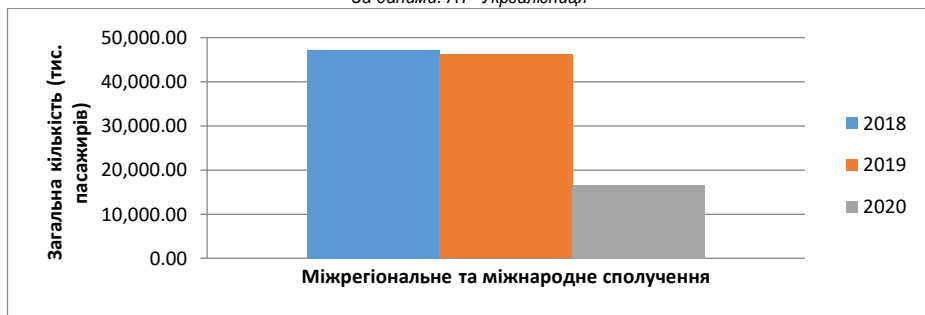

Рис. 3. Обсяг пасажирських перевезень АТ "Укрзалізниця"

За даними: АТ "Укрзалізниця"

Аналіз і прогнози ООН щодо туристичних потоків ґрунтуються на даних, представлених у звіті Всесвітньої туристської організації при ООН за липень 2020 г. За перші п'ять місяців 2020 р міжнародний потік туристів знизився на 56% в порівнянні з аналогічним періодом минулого року. У квітні, коли кордони більшості країн були закриті, кількість міжнародних подорожей скоротилося на рекордні 97%, а в травні зниження досягло 98%. Такий спад призвів до втрат туристичного комплексу в розмірі \$ 320 млрд. – це в 3 рази більше, ніж його втрати під час світової економічної кризи 2009 р. Сектор туризму забезпечує 10,3% світового ВВП, 3% ВВП і 6% загального обсягу експорту країн «двадцятки». Через проблеми в цьому секторі світової ВВП може знизитися на 2,8% (\$ 2.22 трлн) у разі зупинки туристичного потоку на вісім місяців. У той же час в окремих країнах (в основному малорозвинених і острівних державах) ВВП в значній мірі або навіть практично повністю залежить від міжнародного туризму - економіка таких країн постраждає сильніше за все.

ЛІТЕРАТУРА

1. Милашко О.Г. Статистика туризму. Навчальний посібник. Одеса: ОДЕУ; Ротапринт, 2010. 168 с.
2. Державна прикордонна служба України. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/map>. (дата звернення: 05.05.2021)
3. Міністерство інфраструктури України. Статистичні дані про українські залізниці. URL: <https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-pro-ukrainski-zaliznici.html>. (дата звернення: 25.05.2021)

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 7

Частина I

**Одеса
2021**